

גוי אחד בארץ / הרב יצחק מאיר יעבץ

אחדות העם היא דבר אמיתי רק כאשר אנו מתאחדים בברית סביב אלוקי ישראל, היסוד של קיומנו. כאשר הקריאה לאחדות הופכת לחנופה לאלו שעושים כל שביכולתם לפרק ברית זו - אין זו אחדות אלא קשר רשעים.

עת צרה היא ליעקב, עת צוקה ומצוקה. העין בוכה על חללי בת עמי והלב חרד מפני הבאות. אין עוד נביא ואין אתנו יודע עד מה, והמאמין בה' המשגיח על עולמו משוטט לבקש דבר השם ואינו מוצא מנוח. מה עלינו להבין מהמאורעות הללו, מזוועות הפוגרום הנורא שהתרחש על אדמת הקודש ביום שמיני עצרת שחל להיות בשבת קודש?

כמובן שראשית החשבון האנושי הטבעי במישור הבטחוני. ברם, אף שזוהי סוגיה נכבדה שיש בה גופי תורה, לא ניתן להפטיר רק בה. התורה והנביאים מלאים מקצה לקצה באזהרה שהאויב יגבר עלינו אם נחטא כעם ונסטה מדרך התורה. אבינו שבשמים קורא לנו לפשפש גם בעבירות שהביאו להידרדרות המצב הבטחוני.

מצוה שלא לומר דבר שאינו נשמע, ובאמת קל ופשוט יותר לקיים המשכיל בעת ההיא ידום, ומה לי ולצרה הזאת, לומר דברים שקשה רגשית לקבלם, ובוודאי כאשר המתים מוטלים לפנינו. לו היו הכל ממתנינים עם החשבונות, היה אכן ראוי לנהוג כך. אולם, מכל עבר נשמעים דברים השוללים את המסרים הפשוטים העולים מן התורה והנביאים, שיש בהם גם נזק וסכנה. על כגון דא אמרו: "אוי לי אם אומר, אוי לי אם לא אומר". אין מנוס מלכתוב את הדברים בזהירות, ולכל הפחות בקרב אנשי תורה, ויהי רצון שלא תצא תקלה אלא תועלת.

ובעוד הבריות נוהגות להפטיר כלפי המשמיע תוכחה בשעת הצרה שזוהי אכזריות, הרי הרמב"ם בתחילת הלכות תעניות לימדנו להיפך, שאם איננו מחשבים ואינו מביטים אל מקור הצרה ואיננו מפשפשים במעשים, הרי דווקא זו דרך אכזריות.

כמובן אין לנו פה להשיב כלפי הקדושים שנהרגו, וביותר אלו שנפלו על הגנת העם וארץ הקודש. אין מי שיכול לחשב חשבונות שמים מפני מה צדיק ורע לו, והרוגי מלכות אין אדם יכול לעמוד במחיצתם. אולם אין משמעות הדבר להשתיק כליל את דבר השם. התורה דורשת מאתנו לחשב על דרך הכלל, והפרטים נעלמים ונסתרים, כי לא מחשבותיו מחשבותינו.

מדוע דווקא שנאת חינם?

המסר שכובש בימים אלה את הלבבות הדוויים, הוא הרצון לאחדות העם, חזרה בתשובה מאווירת הפילוג והשנאה שהתקרבה כמעט למלחמת אחים. התקוטטנו ורבנו על המחיצות ברחובות תל אביב והנה נפלו כליל ההקפות. מאידך, טוענים רבים, חלילה לנו מלטעון ואף מלהרהר בינינו לבין עצמנו שמא הפורענות באה על חילול המוני של שבת ומועד, על מסיבות וכינוסים הרחוקים ומנוגדים למה שראוי לישראל עם קדושו, על קהילות של בני עם קודש שמיאנו בחיי קודש. אלה מסרים שאמנם מפורשים בתורה באר היטב, והנביאים התריעו והזהירו מהם בצורה גלויה וברורה, אולם הם מפלגים, מסוכנים, בלתי מתקבלים.

מדוע מסר החרטה על שנאת חינם קליט יותר? משום שהוא אינו נתפס כהכאה על חטא לא לנו. בכך לכאורה כולנו שותפים. זה לא 'הם' האשמים מול 'אנחנו' הטובים, אלא כולנו קלקלנו וכולנו נתקן. זה בהחלט נשמע טוב יותר.

אלא שאם נהיה אמיתיים וישרים, לא הועלנו הרבה בכך. עדיין אנו מכים על חזה זולתנו. הרי לא אנו אנשי התורה יחד עם העומדים בצד של 'ישראל המאמינה' פילגנו את העם בחודשים האחרונים, לא אנו באנו להרבות שנאה וניכור. מה שהיה כאן בשנה האחרונה היה כמעט לגמרי שנאה של צד אחד, הצד המתנכר לתורה ולשם שמים, ובשם ניכור זה, נאבק נגד הניסיון להשיב את שלטון העם אל מקומו, נגד רצון הרוב הנאנק ומתאמץ להינצל מידי קבוצת המיעוט שהשתלטה על מערכות השלטון שלא בדין, וחמסה מאת העם את זכותו, את זהותו, את תורתו וכמעט את אלוהיו.

בה בעת, סיעת המאמינים החותרים ליהדותה של הפרהסיה לא באה להתקוטט ואף לא השיבה במלחמת שנאה ובקריאות נאצה כמעט, אלא המשיכה נואשות לנסות להחזיר לעצמה חלק מזכויותיה הבסיסיות, בדרכים חוקיות ועל פי כל כללי המשחק שקבע גם הצד השני מאז ומתמיד, אף שבעצמו לא נהג להקפיד על כך כשנטל בחוזקה ובעורמה מה שלא היה זכאי לו בדין.

אם כן, אם בכל מקרה הצד שצריך לפשפש במעשיו הוא הצד החילוני, הנושא ברמה את שם 'ישראל האזרחית' על כך הכרוך בכך, האם חטא שנאת אחים שלו חמור יותר משנאת תורה ומצוות כוללת?

המחלוקת שהיתה כאן לא היתה שנאת חינום, שכן לא בחינום היא היתה. היתה זו שנאה לקיום התורה, מאבק בערכי היהדות השמרנית, מלחמה בכל מה שמייצג שם שמים. התיקון לחטא זה אינו אחדות, אלא הפסקת מלחמה רוחנית זו בתוך העם, והסכמה על זהותו היהודית הבסיסית של העם. זהו התיקון שאמור לעלות מעיון באירועים האחרונים, ולולא כן נתנו את הניצחון ביד מי שחטא והגברנו את החטא תחת לתקנו.

קשר רשעים אינו מן המניין

כעת עם פרוץ המלחמה נזעקו מראשי הקהל מתוך מבט קצר על ההווה המיידית, ודרשו 'ממשלת אחדות', אחדות עם מי שכבר זמן רב עושים הכל להרוס את האחדות בכל מחיר. מי שנלחמו עוד בימי איסור ההתכנסות של מגיפת הקורונה לסכן נפשות המונים בהפגנות רבבות צפופות להפלת השלטון, אך בה בעת החזיקו באיסור להתאסף עשרה יהודים בפזורה לתפילה מתוך זהירות.

וכך משתלטת על הציבור אופוריה: הנה נחזור בתשובה ונהיה כולנו אחים טובים, לא נריב עוד, לא בעת המלחמה ולא אחריה.

לכאורה אין יפה וטוב מזה, ובין אם הדברים מדויקים בחשבון בין אם לאו, מדוע לא להגביר אהבת חינוך? אלא שיש בדבר סכנה גדולה, סכנה קיומית ממש להמשך דרכנו הלאומית. אם אמנם רצונם של מובילי מאבק הקיטוב להניח לנשקם ולשוב בתשובה על חטא שנאת חינוך, ודאי טוב הדבר. אולם לאור ניסיון העבר מראשית ימי ההתיישבות ועד היום, מרצח ארלוזורוב ועד רצח רבין והלאה, ההכאה הציבורית על חטא הפילוג תהדהד לאחר שוך הקרבות לכיוון אחד בלבד.

הצד היהודי האמוני בעל המצפון ייכנס למגננת התנצלות כהרגלו, ייחרד וימנע מלשוב אל המאבק הציבורי הצודק מאין כמותו, המאבק שאסור להניח לו, המאבק להשבת שם שמים אל הפרהסיה של מדינת ישראל. ואילו הצד שלחם ונאבק כל העת נגד יהדותה של הציבוריות במדינה ינצל את המצפון הציבורי ויטיף על האיסור לחזור אל הקיטוב והפילוג. כך, בשם דגל האחדות המתנוסס מחדש לאחר האסון הנורא, תידרש סיעת המאמינים להניף דגל לבן, ולהניח לאותן קבוצות מיעוט להמשיך בתהליך הישראליזציה החילונית באין מפריע.

כלל פשוט הוא שאין אחדות ללא מחיר. זאת אומרים גם עתה כל הדוברים בשבחה. אלא שהפנמנו עתה באיחור עצוב מאד את נזק הפלגנות, ואנו נכונים להניח לה ולשוב אל האחדות, גם אם נידרש למחירים. אולם השאלה הקריטית היא מי ישלם את רוב או כל המחיר. דודי נהג להתלוצץ: "למה שנתווכח ונריב, שיהיה כבר כמוני וזהו". האם השמאל מוכן לשלם את מחיר האחדות, שנוכל

מעתיקה להתנהל בפרהסייה היהודית בלי רדיפה ובלי שטנה, שערכי המדינה היהודית שלנו ישקפו יותר את ערכיו של רוב העם, או שמא המחיר יוטל דווקא על מחנה הימין, שייאלץ לבלוע את לשונו ולחדול מכל יוזמה לשוב אל מקורותינו ואל קריאה בשם השם?

אני נכון לאחדות כאן ועכשיו ולתמיד, אך לא בתנאי של השמאל, "לא למדינת הלכה", אלא בתנאי הבסיסי והצודק "לא לעוד התרחקות מהתורה ולו כמלוא נימה, לא להפרעה ציבורית לקיום תורה ומצוות בחופשיות, לא להתנכרות לשם שמים בשם האחדות."

אם נעדיף את דרך האחדות על דרך היהדות, הרי שתחת תיקון בעקבות הפורענות, נביא על עצמנו קלקול נורא. אם רמיסת המתפללים ביום הכיפורים בתל אביב נתפסת באופן סמלי כחטא שגרם לעונש של שמחת תורה, הרי שזהו החטא המצריך תיקון. ואם בשם האחדות נגזור על עצמנו להפסיק להרגיז את אחינו המתקשים לראות תפילה יהודית מסורתית ונקבל על עצמנו את עולו של בג"ץ, כיצד תיקנו את החטא שהביא את הפורענות?

האם מישהו חושב שהכיוון אליו הולכים מעתיקה בעקבות השאיפה לאחדות העם מוביל ליותר יהדות בפרהסייה או חלילה להיפך? אם ערך אחדות ישראל יגבר במאבק זה על ערך השיבה אל התורה כפשוטה יאמר עלינו משפט הנביא: "בהתחברך עם אחזיהו פרץ ה' את מעשיך."

חבר אני לכל אשר יראוך ולשומרי פיקודיך. גם ישראל שחטא ישראל הוא ואחינו הוא, עד לנקודה שבה יבקש לכפות בשם האחדות מיעוט בשם שמים. סוגיית אחווה ואחדות עם פורקי עול תורה ומצוות עד היכן, התייגעו בה גדולי הדורות האחרונים. אולם במה דברים אמורים באחדות עם חילונים, אך אחדות עם חילוניות אידיאולוגית כפרנית לא עלתה על הדעת. זאת אסור לשאת, ושכר מצוות האחדות יצא בהפסדה הגדול של התפשרות על ברית כנסת ישראל עם קונה חלילה וחס.

***

יהיה מי שיאמר כי גם אם כנים הדברים, הרי שבנו להכות על חזה זולתנו, ומה הועלנו בכך. אנו משכנעים את המשוכנעים. מי שמאמין בתורה יקבל את דברינו ומי שלא, רק יקשה את עורפו עוד יותר.

אלא שטענה זו משונה היא עד מאד. הקב"ה אמר בפירוש שאם נחטא הוא יעניש. אכן יש מי שחטאו והוא בא והעניש ונתן רשות למשחית, וכיוון שניתנה רשות למשחית לא הבחין בין צדיק לרשע. האם עלינו לחפש בכוח חטא מדומה אחר כדי שהמהלך יהיה מתוחכם יותר, ולא לראות את הדברים כהווייתם? בכך אנו כופים כביכול על דרכיו של הבורא להיות מוזרות ולא הגיוניות. אם אבא מעניש את הילד שסרח, האם על אחיו לפלפל פלפולים באויר ולמצוא את החטא דווקא אצל עצמו, כדי שהמהלך לא יהיה פשוט מידי ומובן מאליו?

גם מ"תינוק שנשבה" ניתן לצפות ולדרוש שלפחות לא יילחם נגד מסורת ישראל, שלא יהפוך את מקיימי התורה לאויביו. גם הוא יכול להבין שישנם מעשים וישנה דרך שמרחיקים אותו משורשיו הלאומיים והמוסריים. פורקי עול תורה לפני דור או שניים נרתעו עדיין ממעשי התבוללות ומעשי תועבה, שכיום למרבה הכאב רבים צועדים ברחובות ישראל כדי למסדם ולתמוך בהם. זהותם הבסיסית של רבים מה'חופשיים' היתה יהודית, גם אם מעשיהם היו רחוקים מלהיות על פי השולחן ערוך. גם היום ישנם רבים רבים כאלה, ואף יש תנועות ותופעות ברוכות של חזרה למסורתיות במידות שונות. אולם יש במקביל תופעות מחרידות שלא היו בעבר הקרוב בעם ישראל, והן אף הולכות וצוברות תאוצה, בין היתר מכוחן של אותן קבוצות רדיקליות שהובילו וליבו את האווירה העכורה שהיתה כאן לאחרונה.

אין בכוחן של מילים יפות להעלים את האמת האלוקית המדהדת כעת בדם בניו הטבוחים. אללי לנו. בל נחטא להרוגים הללו שלשווא נשפך דמם. לולא נשיב אל

לבנו שכל אחדות בישראל טובה אך ורק למען יתקדש שמו יתברך ולא למען
התנכר אליו חלילה, הרי הפכנו את הקרבן לפיגול לאחר שעלתה העולה השמימה.